

POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE
ODDZIAŁ STOŁECZNY IM. ALEKSANDRA JANOWSKIEGO

BIWAK

BIULETYN KLUBU PRZODOWNIKÓW TURYSTYKI PIESZEJ
IM. ANIELI MICHAŁSKIEJ

NR 41

LIPIEC 2026

BIWAK

BIULETYN KLUBU PRZODOWNIKÓW TURYSTYKI PIESZEJ
IM. ANIELI MICHAŁSKIEJ

NR 41

LIPIEC

2026

JUBILEUSZOWY XL RAJD „SZLAKIEM NASZEJ HISTORII”

im. por. hm. Jana Cierlińskiego.

Włodzimierz Majdewicz

Z ŻYCIA KLUBU

Redakcja

61 RAJD PIESZY IM. ALEKSANDRA JANOWSKIEGO

Krzysztof Zarański

SZLAKIEM WARSZAWSKICH SYRENEK

Jan Piwnik

60 LAT KLUBU PTTK „VARSOVIA”

im. Stefana Jaronia Kowalskiego

Elżbieta Gąsior

JUBILEUSZOWY XL RAJD „SZLAKIEM NASZEJ HISTORII” IM. POR. HM. JANA CIERLIŃSKIEGO

W sobotę 18 kwietnia 2026 roku odbył się po raz czterdziesty Rajd „Szlakiem Naszej Historii” im. por.hm. Jana Cierlińskiego. Impreza ta jest wyjątkowym wydarzeniem historyczno-patriotycznym.

Rajd ma charakter edukacyjno-turystyczno-sportowy. Na trasach Rajdu uczestnicy odwiedzają odnotowane na kartach historii XX wieku i trwale upamiętnione miejsca walk o niepodległość Ojczyzny. Rajd ten słusznie bywa nazywany „Żywą lekcją historii i patriotyzmu”. Podstawowym celem imprezy jest przypominanie lokalnych bohaterów i miejsc pamięci znajdujących się w okolicy zamieszkania uczestników Rajdu. Uczestnicy pokonują trasy piesze lub rowerowe, odwiedzając miejsca historyczne związane z wydarzeniami z okresu II wojny światowej, rozwiązując w trakcie pokonywania tras zadania edukacyjne i sprawnościowe.

W Rajdzie biorą udział patrole szkolne oraz harcerskie z Warszawy (Ursus, Włochy) oraz podwarszawskich powiatów i miejscowości m.in. Pruszkowa, Piastowa, Raszyna i Lesznawoli. Patrole nie wybierają trasy – każda drużyna losuje swoją trasę, zgodnie z regulaminem. Trasa jest dostosowana do wieku uczestników.

Zadaniem drużyny jest dotarcie do czterech miejsc pamięci, gdzie dyżurują instruktorzy: Kombatancki, Sybiracy, Harcerze oraz Grupy Rekonstrukcji Historycznej.

Zakończenie i podsumowanie XL Rajd „Szlakiem Naszej Historii” miało formę mini pikniku na dziedzińcu Szkoły Podstawowej nr 94. od godziny 12.00 do 16.00. w programie pikniku było wiele atrakcji m.in.:

- wystawa sprzętu i wyposażenia Wojska Polskiego z lat 1939–1944,
- prezentacja broni historycznej,
- warsztaty ślusarskie – odbicie znaku Polski Walczącej w pojeździe Renault CV22,
- punkt krawiecki – szycie opasek biało-czerwonych na maszynach z epoki,
- warsztaty odlewania figurek w historycznej przyczepie warsztatowej,
- samochód pancerny Peugeot Dma,
- kuchnia polowa – tradycyjna grochówka,
- drobne upominki dla uczestników.

W każdej z corocznych edycji Rajdu aktywny udział bierze średnio od **1 000** do ponad **1 500** młodych uczestników. W niektórych latach, gdy zasięg Rajdu obejmował jednocześnie aż kilkanaście gmin i ponad 100 miejsc pamięci narodowej, łączna liczba uczestników wraz z kadrą i obsługą punktów kontrolnych (kombatantami, rekonstruktorami i harcerzami) przekraczała nawet **4 000** osób.

Plakat rajdowy

**Główni organizatorzy: Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej,
Hufce ZHP z Piastowa i Pruszkowa oraz lokalne samorządy.**

Z ŻYCIA KLUBU

W środę 15 kwietnia 2026 roku, siedem dni po Świątach Wielkanocnych spotkaliśmy na naszym comiesięcznym spotkaniu klubowym. Panowała poświęcona atmosfera, o czym świadczył dobitnie wystój stołu i z gromadzone na nim smakołyki.

Tym razem bohaterem naszego spotkania był Kolega Stefan Gołąbek znany warszawski krajoznawca, turysta i działacz PTTK. Posiadacz uprawnień Instruktora Krajoznawstwa. W dniu 8 maja 1981 roku uczestniczył w Wojewódzkiej Naradzie Aktywu Krajoznawczego. W trakcie tamtej Narady przeprowadzono wybory w efekcie których został członkiem Komisji Krajoznawczej Stołecznego Zarządu Wojewódzkiego PTTK. W tym gremium działał przez wiele lat dbając o poziom krajoznawczy warszawskich imprez turystycznych, Kolega Stefan Gołąbek, wytrawny krajoznawca jest również znakomitym gawędziarzem i kompanem turystycznych wędrówek.

Ten weteran turystyki od kilkudziesięciu lat jest związany turystyczną przyjaźnią szczególnie z Kołem Terenowym PTTK Śródmieście Oddziału Stołecznego PTTK. Zasobami swej wiedzy krajoznawczej chętnie dzieli się z młodymi turystami przy turystycznych ogniskach i na szlakach turystycznych wędrówek.

Decyzją Zarządu Klubu Kolega Stefan Gołąbek został odznaczony odznaką
„**ZA ZSŁUGI DLA TYRYSTYKI PIESZSZEJ IM. ANIELI MICHAŁSKIEJ**”
dekoracji dokonał prezes Klubu Zbigniew Jurek

61 RAJD PIESZY IM. ALEKSANDRA JANOWSKIEGO

W sobotę 13.czerwca 2026 roku wyruszyliśmy na trasy 61 Rajdu Pieszego im. Aleksandra Janowskiego po Mazowszu. Rajd odbył się na terenie powiatu grodziskiego w gminie Żabia Wola z zakończeniem w Ojrzanowie, na terenie zespołu pałacowo - parkowego.

Organizatorem Rajdu była Komisja Turystyki Pieszej Oddziału Stołecznego PTTK we współpracy z Kołem Terenowym Śródmieście oraz Klubem Przodowników Turystyki Pieszej im. Anieli Michalskiej.

Przodownicy prowadzili grupy turystów na trzech trasach::

Trasa 1 Skuły-Ojrzanów-Młochów ok.17 km. prowadził kol. Stanisław Dalkiewicz.

Trasa 2 Młochów -gaj. Krakowiany -Żelechów-Ojrzanówok.11 km. prowadził kol. Jan Rukat

Trasa 3 Żelechów-Ojrzanów ok.2 km. prowadziła kol. Maria Bojanowicz.

Meta Rajdu została wyznaczona przy pałacu w Ojrzanowie siedzibie rodu Prus-Ojrzanowskich. Ojrzanów do 1546 roku w posiadaniu Jana Ojrzanowskiego starosty warszawskiego, następnie Piotra Goryńskiego z Wierzbna, starosty ciechanowskiego, od 1535 wojewody mazowieckiego Od połowy wieku XVII wieku s posiadaniu Mińskich, Zarembów, Strażów. Od 1834 roku Ojrzanów był własnością Stadnickich. W II poł. XIX w. dla Stadnickich wybudowano pałac w stylu późnego klasycyzmu według projektu Władysława Marconiego syna Henryka.

II wojna światowa nie oszczędziła pałacu w Ojrzanowie. Budynek przetrwał w bardzo złym stanie. W 1946 roku zespół parkowo-pałacowy został sprzedany rodzinie Zielińskich, którzy w latach 60. odstąpili go Stowarzyszeniu PAX. Później właścicielem majątku była firma INCO – Veritas, która prowadziła tu działalność przez wiele kolejnych lat w ramach Zjednoczonych Zakładów Gospodarczych-ZZG PAX, przy których istniało znane ze swej

aktywnej działalności w zakresie turystyki kwalifikowanej i krajoznawstwa Zakładowe Koło PTTK Nr 2- ceniona jednostka organizacyjna Oddziału Stołecznego PTTK.

Ojrzanów zapisał się w trwale w historii warszawskich działaczy PTTK, w dniach 17-18 września 1968 roku odbywał się tu **I Warszawski Zlot Przodowników Turystyki Pieszej Oddziału Stołecznego PTTK** zorganizowany przez Komisję Turystyki Pieszej wspólnie z aktywem Klubu PTTK „Varsovia”. Natomiast w dniu 13 czerwca 2015 w Ojrzanowie zakończył się **50 Jubileuszowy Rajd Pieszy im. Aleksandra Janowskiego**.

Właściciel pałacu w Ojrzanowie pan Wojciech Panek przygotował dla uczestników Rajdu ognisko i poczęstunek oraz oprowadził po swojej posiadłości.

Na zakończenie imprezy organizatorzy wręczyli i zasłużonym dla organizacji Rajdów Pieszych im Al. Janowskiego przyznane przez Oddziałową Komisję Turystyki Pieszej Odznaki Honorowe. **„ORGANIZATOR RAJDÓW IM. ALEKSANDRA JANOWSKIEGO”**. Odznaki otrzymali Krystyna Jóźwik, Wojciech Panek i Stanisław Dalkiewicz. Uroczystego wręczenia odznak dokonał kierownik Rajdu Jan Rukat.

Zdjęcia: Jan Rukat, Arkadiusz Redlicki.

Projekt znaczka rajdowego i odznaki honorowej: Włodzimierz Majdewicz.

Klub Krajoznawczy „Varsovia” jest najstarszym czynnym Klubem w Oddziale Stołecznym PTTK im. Aleksandra Janowskiego w Warszawie. Założony w 1966 r. Klub w bieżącym roku obchodzi 60-lecie swego istnienia.

Centralnym motywem powszechnie znanej odznaki organizacyjnej Klubu „Varsovia” jest jeden z najstarszych wizerunków Syreny warszawskiej. Odznaka ta w pojawiała się, jako plakietka na turystycznym skafandrze towarzysząc członkom Klubu na wielu rajdach, zlotach i wycieczkach.

Ten sam symbol - syrena funkcjonował również w formie barwnej metalowej odznaki w trakcie różnego rodzaju uroczystych spotkań.

9 września 1987 r. w sali Klubu Turysty PTTK przy Rynku Starego Miasta 23. otwarto wystawę fotograficzną Zbigniewa Rutkowskiego pod nazwą „Syrenki warszawskie” zorganizowaną przez Klub „Varsovia”.

Wystawa była czynna do 12 października 1987 roku, w księdze pamiątkowej odnotowano tysiące zwiedzających. O wydarzeniu tym pisano w warszawskiej prasie. Syrena warszawska towarzyszyła Klubowi przez 60 lat i wciąż jest bliska Jego członkom.

Dobitnie świadczy o tym poniższy tekst Jana Piwnika, nieustrudzenie oprowadzającego nas po ważnych historycznie miejscach i ciekawych zakamarkach Warszawy.

Janku, Twoja praca to wspaniały, szczerzy ukłon krajoznawcy przed SYRENA WARSZAWSKĄ, ukłon zbiegający się z 430 rocznicą (1596- 2026) przeniesienia stolicy z Krakowa do Warszawy przez króla Zygmunta III Wazę.

Dziękujemy i gratulujemy

Redakcja Biuletynu PTTK „Biwak”.

Jan Piwnik
Klub PTTK „Varsovia”

SZLAKIEM WARSZAWSKICH SYRENEK

Syrenka Warszawska to herb i jeden z symboli Warszawy, przedstawiający postać półkobiety – półtryby z mieczem i tarczą. Syrenka jest herbem Warszawy od końca XIV wieku (najstarsza pieczęć pochodzi z 1390 r.).

Herb Warszawy ma długą historię i przechodził różne przeobrażenia - od postaci jaką widzimy na odznace Klubu PTTK „Varsovia” - aż do postaci współczesnej. Występowały herby Starej i Nowej Warszawy. Ponadto był herb nadany przez władzę pruską, potem zmieniony w czasach Księstwa Warszawskiego, a następnie w czasach Królestwa Polskiego ograniczono jego znaczenie. Herb Warszawie przywrócono w 1915 r. wg projektu Karola Szellera. Nowy wzór herbu wprowadzono w 1938 r. wg projektu Feliksa Kwarty. W odniesieniu do Warszawy często jest używane określenie „Syreni Gród”.

Legenda o Syrence Warszawskiej opowiada o mitycznej półkobiecie - półtrybie, która przysięgnęła Wisłą z Bałtyku i zachwyciła rybaków swoim śpiewem.

Uratowana z niewoli chciwego kupca, w dowód wdzięczności obiecała chronić miasto.

Od tamtej pory Syrenka z mieczem i tarczą czuwa nad Stolicą.

Syrenka Warszawska symbolizuje obronę, odwagę, niezłomność i tożsamość Warszawy. Jest patronką miasta, a w razie potrzeby walczy mieczem i tarczą o swoich mieszkańców.

Kluczowymi elementami symboliki Syrenki są:

- Gotowość do obrony - Miecz (prawe ramię) i tarcza (lewe ramię) - podkreślają jej rolę obrończyni przed zagrożeniami.
- Niezłomność i opór - w okresie zaborów i II wojny światowej Syrenka stała się symbolem nadziei i oporu, odzwierciedlając ducha walki Warszawy.
- Tożsamość i kultura - Syrenka jest nierozłącznym elementem herbu, pomników i rzeźb reprezentując dumę i historię miasta.
- Związek z Wisłą - Rybi ogon Syrenki symbolizuje nierozzerwalny związek Warszawy rzeką.

Aktualnie obowiązujący wzór herbu Warszawy został przywrócony 15.08.1990 r. i jest wzorowany na wersji z 1938 r. Tarczę herbową wieńczy złota korona królewska. W Warszawie znajduje się wiele wizerunków Syrenek. Ich dokładna liczba jest trudna do oszacowania, gdyż funkcjonują one w różnych formach - jako pomniki, rzeźby, płaskorzeźby, herby, szyldy, neony, malunki (murale), detale architektoniczne.

Jako ciekawostkę można podać, że głównym elementem Odznaki organizacyjnej Klubu PTTK „Varsovia” jest także Syrenka.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawianie warszawskich Syrenek funkcjonujących w przestrzeni publicznej tj. w obszarach ogólnodostępnych (ulice, place, parki, budynki). Klub PTTK „Varsovia” zaprasza turystów na wycieczkę po Stolicy - Szlakiem warszawskich Syrenek. Poniżej prezentujemy główne obiekty do zwiedzania.

ŚRÓDMIEŚCIE

1) Rynek Starego Miasta. Syrenka warszawska na Rynku jest to około 2-metrowy pomnik z brązu przedstawiający postać Syrenki z rybim ogonem, która trzyma uniesiony miecz oraz tarczę z orłem w koronie i napisem „Warszawa”. Pomnik został stworzony przez Konstantego Hegla w 1855 r. Od 2008 r. na Rynku Starego Miasta znajduje się kopia, a oryginał rzeźby jest w Muzeum Warszawy.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

2) Muzeum Warszawy - Rynek Starego Miasta 28/42. W Muzeum znajduje się m. in. oryginał rzeźby Syrenki autorstwa Konstantego Hegla z XIX wieku - gabinet Syren Warszawskich, który jest jednym z 21 gabinetów tematycznych. Syreny można tam podziwiać w kontekście historycznym i artystycznym. Wystawa prezentuje ponad 100 różnorodnych wizerunków warszawskich syrenek.

3) Ul. Wybrzeże Kościuszkowskie k/Mostu Świętokrzyskiego (Powiśle). Pomnik Syreny Warszawskiej znajduje się nad Wisłą na Powiślu. Powstał on z inicjatywy prezydenta miasta Stefana Starzyńskiego, a autorką rzeźby jest Ludwika Nitschowa. Rzeźba przedstawia Syrenę dzierżącą w uniesionym ręku miecz i tarczę, której pierwowzorem była Krystyna Krahelska (wykonana jest z brązu mierzy około 4,5 m wysokości). Odlew Syreny wykonano w 1938 r. w zakładzie brązowniczym braci Łopieńskich w Warszawie

przy ul. Hożej 55. Monument Syreny został ustawiony nad Wisłą w kwietniu 1939 r. Odsłonięcia pomnika Syreny nad Wisłą dokonał Prezydent Stefan Starzyński latem 1939 roku w obecności Ludwika Nitschowej i Krystyny Krahelskiej¹.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

- 4) **Ul. Karowa – Wiadukt (Powiśle).** Nad ul. Karową znajduje się wiadukt drogowy w stylu neorenesansowym tj. Wiadukt im. Stanisława Markiewicza. Na wiadukcie wkomponowana w balustradę jest rzeźba warszawskiej Syrenki, która została odsłonięta w 1905 r. Pomnik Syrenki wykonał Jan Woydyga.
- 5) **Pl. Zamkowy 10/ róg ul. Świętojańskiej.** Na fasadzie budynku znajduje się wizerunek warszawskiej Syrenki w otoczeniu fal rzeki Wisły wykonany techniką sgraffito (forma dekoracji artystycznej). Twórcą tej, bajkowej kompozycji jest architekt i rysownik Czesław Paweł Wielhorski, który ukończył pracę nad dziełem w 1969 roku. Kompozycja ta łagodzi prostą, geometryczną bryłę modernistycznego budynku wpisanego w historyczną przestrzeń.
- 6) **Ul. Świętojańska 5, Biblioteka Publiczna Miasta Stolecznego Warszawy.** Na ścianie kamienicy znajduje się nowoczesna, minimalistyczna plakieta z blachy

¹ Krystyna Krahelska – w czasie wojny łączniczka i sanitariuszka AK – została ranna w pierwszych godzinach Powstania Warszawskiego. Zmarła 2 sierpnia 1944 roku. Syrena przetrwała wojnę praktycznie nienaruszona.

przedstawiająca Syrenkę na książce (obecne logo Biblioteki Publicznej w Dzielnicy Śródmieście) to współczesna adaptacja klasycznego znaku graficznego. Autorem pierwowzoru tego symbolu (stworzonego w 1969 roku dla warszawskich bibliotek) był projektant Janusz Tatarkiewicz. Autorem nowoczesnej plakiety jest mistrz metaloplastyki Zygmunt Chojnacki.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

- 7) **Ul. Piwna 22.** Na budynku fasadzie kamienicy znajduje się szyld „Domu Książki” z nietypową Syrenką, ze smoczymi skrzydłami. Ten motyw syrenki używany był w XVI i XVII w. na kolejnych wprowadzanych pieczęciach i w dokumentach władz miejskich. Autorką rzeźbionego szyldu z syrenką dla księgarni „Dom Książki” przy ul. Piwnej w Warszawie jest rzeźbiarka Maria Owczarczyk.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

8) Ul. Piwna 31/33 – Muzeum Farmacji im. mgr Antoniny Leśniewskiej Na fasadzie kamienicy znajduje się historyczny, metalowy szyld (semafor) z Syrenką z wężem Eskulapa (Syrenka Medyczna). Powojenny szyld jest dziełem anonimowych mistrzów polskiej metaloplastyki, którzy dekorowali warszawską Starówkę w latach jej odbudowy, wzorując się na tradycyjnych historycznych semaforach miejskich.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

9) Ul. Świętojańska 8 - Archikatedra Św. Jana.

Na kutyh drzwiach wejściowych do Archikatedry znajdują się liczne wizerunki warszawskiej Syrenki. Drzwi przedstawiają ewolucję wyobrażeń syreny na przestrzeni

wieków. Ponadto jeden z witraży wewnątrz katedry zawiera wizerunek Syrenki. Autorem wykutych w blasze miedzianej głównych wrót do Bazyliki Archikatedralnej św. Jana Chrzciciela w Warszawie jest artysta plastyk Adam Jabłoński.

*8

Fot. Włodzimierz Majdewicz

10) Ul. Świętojańska 11. Nad i piętnem umieszczono długi fryz na nim kartusz z Syreną warszawską w dawnej XVII wiecznej formie. Nad kartuszem wstęga ze słowem VARSOVIA. Po bokach kartusza postacie putt (małych nagich chłopców) budujących wieże i mury miasta. Autorem fryzu wykonanego w latach 1955-1958 symbolicznej alegorii odbudowy Warszawy był Piotr Kann.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

11) Ul. Szeroki Dunaj (placyk). Znajdują się tam trzy wizerunki warszawskiej Syreny.

- W północnej części Szerokiego Dunaju stoi XIX wieczna, żeliwna studnia upamiętniająca źródło, skąd brał początek płynący tam niegdyś potok. Żeliwna konstrukcja (studni) jest ozdobiona motywem warszawskiej Syrenki.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

12) ul. Szeroki Dunaj 9. Między oknami na fasadzie kamienicy znajdują się cztery pionowe medaliony z przedstawieniami Syreny warszawskiej i zmianami jej wizerunku na przestrzeni wieków wykonane w technice sgraffito w ramach odbudowy Starego Miasta w latach 1953-1958 według projektu artysty malarza Witolda Milera.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

13) ul. Szeroki Dunaj 13. Trzecia Syrenka znajduje się na fasadzie kamienicy nr 13. Jest to syrenka w formie nowoczesnej płaskorzeźby wtopionej w ścianę przy historycznej Bramie Rzeźniczej. Jest to Modernistyczna, geometryczna kompozycja nawiązująca do rzemiosła. Po prawej stronie widoczna jest litera „R” (symbol rzemiosła) oraz koło zębate w dolnej części rzeźby. Autorem rzeźby wykonanej w 1963 r. jest Henryk Garczyński.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

14) Ul. Krzywe Koło 7. Metalowa Syrenka nad Archiwum Państwowym. Nad głównymi, przeszklonymi drzwiami wejściowymi do Archiwum (wejście B) widzimy przymocowaną do ściany metalową, kutą Syrenkę ze wzniesionym mieczem. To dzieło Kazimierza Knothe cenionego artysty, plastyka oraz rzeźbiarza, który specjalizował się w metaloplastyce. Ta Syrena zdobiła przed II wojną światową budynek Archiwum Miejskiego w warszawskim Arsenale. Podczas Powstania Warszawskiego budynek Arsenału został doszczętnie spalony. Miedziana Syrenka przetrwała. Dziś wisi nad wejściem do Pracowni Naukowej Archiwum Państwowego w Warszawie. Ta warszawska Syrena ze względu na swoją historię jest uznawana za poruszający pomnik niezłomności stolicy.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

15) Ul. Kościelna 8 (Nowe Miasto). Ścianę kamienicy zdobi wizerunek warszawskiej - Syrenki wykonany techniką sgraffito. Malowidło Syrenki nawiązuje do legendy o rybakach i zostało wykonane w latach 50. XX wieku. Autorką dekoracji jest Zofia Czarnocka - Kowalska.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

16) Ul. Freta 11. Sklep z pamiątkami **SYRENKA** na Nowym Mieście. Można tam nabyć różnego rodzaju pamiątki z wizerunkami Syrenek warszawskimi w rozmaitych stylizacjach. Syrena jest częstym motywem, który trafia na pamiątki. Sklep oferuje unikalną autorską biżuterię oraz pamiątki i upominki z motywem Warszawskiej Syrenki.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

17) Ul. Wójtowska (Nowe Miasto). Na tyłach Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych przy ul. Wójtowskiej (na wiślanej Skarpie) znajduje się latarnia z warszawską Syrenką umieszczoną na skrzynce bezpiecznikowej, jako ozdobny detal na żeliwnej latarni ulicznej.

18) Ul. Krakowskie Przedmieście 41. Na fasadzie kamieniczki znajduje się herb istniejącego od 1380r. Cechu Krawców i Rzemiosł Włókienniczych, a w nim warszawska

Syrenka wpisana w cechowe godło rzemieślników. W roku 1380 książę Janusz I Starszy nadał warszawskim krawcom oficjalny przywilej, co czyni tę organizację jedną z najstarszych tego typu w mieście.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

19) Ul. Senatorska 14 - Pałac Blanka. Wizerunek warszawskiej Syrenki zdobi kutą bramę wjazdową prowadzącą do Pałacu Blanka. Postać Syrenki jest detalem architektonicznym, elementem historycznego wystroju tej nieruchomości. Podczas II wojny światowej i powstania warszawskiego Pałac Blanka został niemal dosłownie zrównany z ziemią i kompletnie wypalony. Ozdobna, kuta brama wjazdowa wraz z wkomponowaną w nią Syrenką przetrwała w nienaruszonym stanie.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

20) Ul. Senatorska 16 – Pałac Jabłonowskich. Na fasadzie zrekonstruowanego w latach 1995-1997 Pałacu Jabłonowskich (dawnego Ratusza Miejskiego) umieszczona jest płaskorzeźba warszawskiej Syrenki. Zrekonstruowana płaskorzeźba syrenki jest autorstwa rzeźbiarza Piotra Leśniaka.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

21) Ogród Saski. W centralnej części ogrodu znajduje się zabytkowa fontanna tzw. Fontanna Wielka im. Henryka Marconiego, której dekoracje stanowią cynkowe rzeźby przedstawiające między innymi Syrenki. W zachodniej części ogrodu w połowie XIX wieku wzniesiono wieżę ciśnięć wodociągu warszawskiego wg projektu H. Marconiego. Elewacja budynku jest przystrojona fryzem ozdobionym wizerunkami warszawskich Syrenek.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

22) Ul. Graniczna 4 (Park Mirowski). Na Osiedlu za Żelazną Bramą przy ul. Granicznej stoi żelbetowy pomnik Syrenki z 1972 r. autorstwa Ryszarda Kozłowskiego. Rzeźba usytuowana jest na skwerze, otoczona budynkami osiedla. Pomnik wykonany został żelbetu i pełni funkcję fontanny.

23) Plac Mirowski - Hala zachodnia (Mirowska) zbudowana w latach 1899-1901 według projektu Ludwika Panaczkiwicza, który jest również autorem wystroju rzeźbiarskiego hali. Na fasadzie obiektu nad wejściem dominuje Syrena warszawska. Dwie Syreny warszawskie znajdują się we wnętrzu hali. Syreny w przeciwieństwie do klasycznego, herbu miasta, mają unikalny charakter dekoracyjny – posiadają kwiaty wpięte we włosy.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

24) Plac Mirowski - Hala wschodnia (Gwardii). Bliźniacza hala wzniesiona została w latach 1899-1901 według projektu tego samego Ludwika Panackiewicza, który również wykonał dekoracje rzeźbiarskie. Nad wejściem do hali góruje postać Syreny warszawskiej na cynkowym kartuszu w podobnej stylistyce. Płaskorzeźby zdobiące hale na Placu Mirowskim reprezentują nurt wczesnej secesji.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

25) Ul. Kredytowa 3. Gmach Towarzystwa Zakładów Gazowych. Kamienicę wzniesiono w latach 1905-1909 według projektu Franciszka Lilpota i Karola Jankowskiego. Autorem dekoracji rzeźbiarskich na fasadzie kamienicy – w tym charakterystycznej płaskorzeźby z wizerunkiem Syreny warszawskiej umieszczonej nad bramą – jest Edmund Bartłomiejczyk, wybitny grafik, rzeźbiarz, profesor warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych oraz jeden z najważniejszych przedstawicieli polskiego art déco i secesji.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

26) Ul. Foksal 19 -dawny gmach Warszawskiego Towarzystwa Wioślarskiego.

Na fasadzie znajduje się warszawska Syrenka z tarczą i skrzyżowanymi wiosłami.

Syrenka Warszawska stanowi centralną część oficjalnego godła Warszawskiego Towarzystwa Wioślarskiego. Jest to historyczny emblemat najstarszego polskiego klubu sportowego, założonego w 1878 r.

27) Most Poniatowskiego. Wierzyca z Syrenką Warszawską na Moście Poniatowskiego znajduje się na odcinku śródmiejskim. Wieżyca jest usytuowana na wiadukcie prowadzącym do mostu przy Muzeum Narodowym. Kamienna płaskorzeźba z wizerunkiem Syrenki umieszczona jest na wieżyce mostu wysoko na konstrukcji

28) Most Poniatowskiego. Zabytkowe ławy kamienne. Most Poniatowskiego został zbudowany w latach 1904-1913. Ławy mostu to renesansowe elementy kamienne zaprojektowane przez słynnego rzeźbiarza Zygmunta Otto. Ozdobione płaskorzeźbami Syrenki oraz historycznymi herbami gubernii Królestwa Polskiego, m.in. warszawskiej, piotrkowskiej, kaliskiej i suwalskiej. Obecnie na Moście Poniatowskiego zachowały się cztery płaskorzeźby Warszawskiej Syrenki.

29) Plac Defilad - Pałac Kultury i Nauki. 31.XII.2000 r. o północy został zainstalowany Zegar Milenijny na 42 piętrze PKiN. na wysokości 160 m. Zegar posiada cztery tarcze skierowane na cztery strony świata, a na każdej z nich znajduje się Warszawska Syrenka. Syrenka na tarczy zegara na PKiN nawiązuje do herbu Warszawy zatwierdzonego w 1938 r.

30) Muzeum Neonów w Pałacu Kultury i Nauki (PKiN) Wyjątkowe miejsce na wystawie, **Syrenka** to oficjalny symbol Warszawy, który pojawiał się na powojennych szyldach reklamowych. Znajduje się Szyld kultowego lokalu „**Syrenka**”, historyczny neon, „**Syrenka na książce**” - motyw graficzny, warszawskich bibliotek publicznych i wiele innych.

31) Ul. Nowy Świat 17. Na fasadzie budynku (róg Al. Jerozolimskich) nad wejściem do dawnego budynku Empiku znajduje się płaskorzeźba **Syrenki warszawskiej**. Płaskorzeźba powstała na przełomie lat 40 i 50. XX wieku. Budynek był siedzibą Społecznego Funduszu Odbudowy Stolicy. W ramce poniżej Syreny umieszczono kielnię i cyrkiel, narzędzia pracy

architekta i murarza, współgrające z napisem na elewacji: „CAŁY NARÓD BUDUJE SWOJĄ STOLICĘ”. Autorem dzieła był artysta rzeźbiarz Karol Tchorek (1904–1985). Projektant tablic oznaczających w całej Warszawie miejsca masowych egzekucji i potyczek z czasów II wojny światowej opatrzonych napisem „Miejsce uświęcone krwią Polaków...”

Fot. Włodzimierz Majdewicz

32) Pomnik Bitwy o Monte Cassino, zlokalizowany na skwerze pomiędzy ul. gen. Andersa a bramą Ogrodu Krasińskich. Projekt pomnika wykonali: rzeźbiarz Kazimierz Zemła i architekt Wojciech Zabłocki. Pomnik odsłonięty w 1999 r. upamiętnia on jedną z ważniejszych bitew II wojny światowej: pomiędzy aliantami a Niemcami, w której żołnierze 2. Korpusu Polskiego pod dowództwem gen. Władysława Andersa zdobyli klasztor Monte Cassino, przełamali linię Gustawa otwierając aliantom drogę na Rzym. Na cokole pomnika znajduje się 6 tablic w tym dwie z wizerunkiem warszawskiej Syrenki. Jedna z nich to odznaka „2 Korpusu Polskiego”.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

33) Ul. Marszałkowska 55/57 MDM. Wizerunek warszawskiej syrenki znajduje się między oknami mieszkaniowymi nad bramą przy Pl. Konstytucji. Kompozycje przedstawiają **motywy warszawskich syrenek** w otoczeniu geometrycznych, skomplikowanych plecionek roślinnych. Autorami unikatowych dekoracji są: Krystyna Kozłowska, Grzegorz Wdowicki, Józef Czerwiński

34) Ul. Koszykowa 63 - Hala Koszyki. Wizerunek Syrenki w Hali Koszyki znajduje się na attyce budynku (element dekoracyjny ponad najwyższą kondygnacją/dachem). Jest to rzeźba

dekoracyjna autorstwa Józefa Zygmunta Otto, która jest pozostałością oryginalnego wystroju z 1909 r.

35) Ul. Koszykowa 26/28 - gmach Biblioteki Publicznej m. st. Warszawy. Na bramie wejściowej do budynku (tzw. wejście II potocznie nazywane „bramą Syrenki”) znajduje się relief (płaskorzeźba) warszawskiej Syrenki. Płaskorzeźba Syrenki wpisuje się w architektoniczne detale tego historycznego gmachu.

36) Ul. Koszykowa 81 (Ochota) – Filtry. Na budynku Zakładu Filtrów Pospiesznych na terenie Zespołu Stacji Filtrów Lindleya jest umieszczona płaskorzeźba warszawskiej Syrenki dzieło rzeźbiarza i architekta Jana Golińskiego. Jest to jeden z najbardziej udanych przykładów stylistyki art déco w polskiej rzeźbie architektonicznej dwudziestolecia międzywojennego.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

37) Ul. Freta 11. Sklep z pamiątkami **SYRENKA** na Nowym Mieście. Można tam nabyć różnego rodzaju pamiątki z wizerunkami Syrenek warszawskimi w rozmaitych stylizacjach. Syrena jest częstym motywem, który trafia na pamiątki. Sklep oferuje unikalną autorską biżuterię oraz pamiątki i upominki z motywem Warszawskiej Syrenki.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

38) Ul. Wioślarska 6. Na elewacji oddanego w 2017 r. do użytku nowoczesnego siedmio-kondygnacyjnego budynku siedziby Warszawskiego Towarzystwa Wioślarskiego. Na frontowej elewacji budynku od strony ul. Wioślarskiej nad głównym wejściem eksponowany jest znacznych rozmiarów historyczny emblemat WTW. W centralnej części godła znajdują się **Syrena warszawska** na czerwonym kartuszu herbowym, w tle dwa skrzyżowane wiosła.

39) Ul. Przeskok. Replika historycznej latarni ulicznej (tzw. pastorału) w Warszawie, model z 1904 roku z **Warszawską Syrenką**.

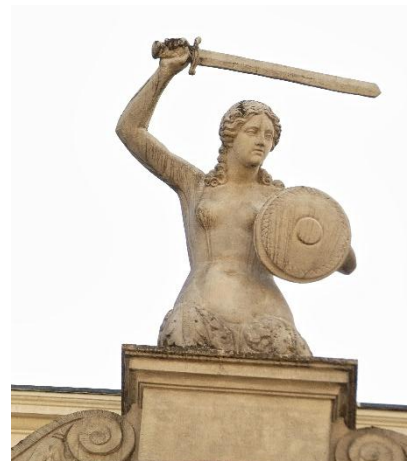
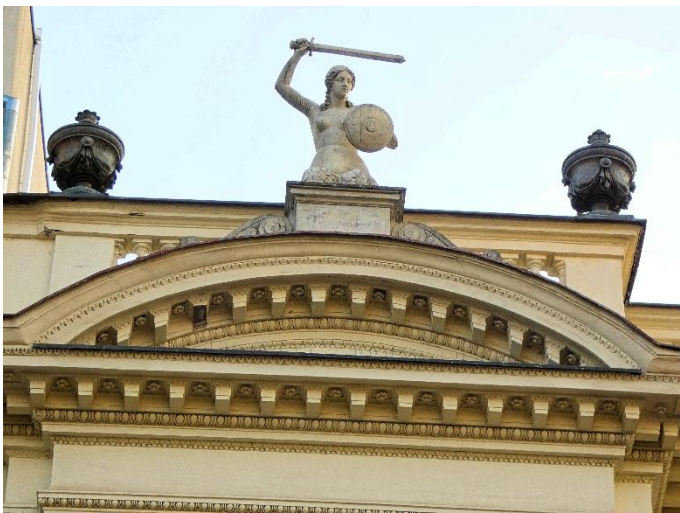
Fot. Włodzimierz Majdewicz

40, 41, 42, 43, 44) Ul. Tadeusza Czackiego 21/23/25. Gmach Towarzystwa Kredytowego Miejskiego. Obecnie Bank Pekao S.A. Wzniesiony w latach 1878–1880 według projektu **Juliana Ankiewicza**. Rozbudowywany, w latach 1911–1913 według projektu Władysława Marconiego. Neoklasycystyczny budynek o pałacowym charakterze, wyróżnia się harmonijną fasadą, oraz bogactwem sztukaterii. Znajduje się tam pięć wizerunków **warszawskiej Syrenki**.

Nad głównym wejściem do obiektu umieszczona jest Syrena warszawska na stylizowanym kartuszu herbowym.

Dwie identyczne rzeźby **Syreny** z mieczem i tarczą zdobią szczyt budynku

Kolejne dwa bliźniacze rzeźbiarskie wizerunki **Syreny warszawskiej** zwieńczone „koroną muralis” umieszczono nad bocznymi wejściami są elementem zdobienia nadokiennego.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

MOKOTÓW

45) Pole Mokotowskie - Park im. Marszałka Józefa Piłsudskiego. W zachodniej części parku znajduje się rzeźba „Pani S” odsłonięta w 2010 r. Jej autorem jest Dariusz Kowalski. Dzieło rzeźbiarza nawiązuje do postaci warszawskiej Syrenki, symbolizując muzę artystów.

46) Ul. Rakowiecka 57/ róg Łowickiej 55. Na ścianie budynku znajduje się wmurowana tablica z 1969 r. upamiętniająca 100-lecie powstania Warszawskiej Spółdzielni Spożywców (1869-1969) i założenie najstarszego sklepu WSS „Mokotów” ozdobiona wizerunkiem warszawskiej Syrenki.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

47) Ul. Madalińskiego 10/14/róg ul. Sandomierskiej dawna baza MPO. U zbiegu tych ulic znajdował się zabytkowy, modernistyczny kompleks zabudowań, mieszczący warsztaty techniczne i zajezdnię dla śmieciarek (obecnie siedziba Międzynarodowego Centrum Kultury Nowy Teatr). Nad dawnym wejściem znajduje się napis „garaż miejski” oraz medalion z Syrenką wyrzeźbioną przez Zygmunta Otto.

48) Ul. Różana 22/24 róg ul. Kazimierzowskiej - Szkoła Podstawowa Specjalna nr 111 im. Stefana Starzyńskiego. Na ścianie wybudowanego w latach 30-tych budynku widnieje przedwojenny wizerunek Syrenki oraz napis „Szkoła Powszechna im. Generała Juliana Stachiewicza”. Druga Syrenka znajduje się w środku budynku. Wykonali ją uczniowie Miejskiej Szkoły Sztuk Zdobniczych, artystycznej szkoły utworzonej w 1920 r. Obie syrenki wykonano w technice sgraffita. Przez wiele lat ukrywane były za warstwą gipsu i farby, dzięki pracom konserwatorskim można znowu je podziwiać.

49) Ul. Dolna róg ul. Puławskiej .(Granica Sielc i Sielc Północnych). Zabytkowe źródło zlokalizowane jest u zbiegu ulic Dolnej i Puławskiej u podnóża skarpy mokotowskiej. Obiekt zbudowany w 1924 roku ma formę modernistycznego cementowego postumentu ozdobionego płaskorzeźbą warszawskiej Syreny w stylu art déco (replika słynnej Syreny autorstwa Jana Golińskiego). Władze Mokotowa w 2013 roku przeprowadziły gruntowny remont tego ujęcia wody. Źródło jest uruchamiane wiosną i zamykane z końcem października.

WOLA

50) Ul. Jana Kazimierza 11 (Odolany). Warszawska Syrenka z Osiedla „Dobra Wola”. Jest to granitowa rzeźba która funkcjonuje jako „Wolska Syrenka”. Syrenka znajduje się na terenie osiedla od 2015r. Rzeźba powstała w latach 70-tych i pierwotnie zdobiła dawny Zakład Sprężyn WSK PZL Warszawa przy ul. Wolskiej 153 (obecnie w miejscu zakładu stoi osiedle nowych bloków). Dawna, betonowa figura syrenki została odrestaurowana w 2015r. i wróciła na teren osiedla.

51) Ul. Ks. Jana Sitnika 4 - dawniej Deotymy 48 (Koło). Historyczny mural Syrenki narysowany węglem przez Pablo Picassa w 1948 r. nowym osiedlu, w jednym z niezasielonych mieszkań, Picasso namalował węglem na białej ścianie herb stolicy – Syrenkę Warszawską z młotem w ręku zamiast miecza oryginał został zamalowany w 1953r. Mural został odtworzony w 2019r. w tym samym mieszkaniu o numerze 8. Na elewacji budynku znajduje się tablica upamiętniająca to wydarzenie.

52) Ul. Przyokopowa 28/ róg ul. Grzybowskiej - dawna Elektrownia Tramwajów. Od 2004 r. mieści się tam Muzeum Powstania Warszawskiego, znajduje się płaskorzeźba warszawskiej Syrenki. W Muzeum znajduje się zmniejszona, gipsowa kopia pomnika Syrenki z Powiśla w części ekspozycji poświęconej Krystynie Krahelskiej ps. „Danuta”. Krystyna Krahelska pozowała do pomnika Syrenki. Była żołnierką Armii Krajowej oraz uczestniczką Powstania Warszawskiego.

53) Ul. Złota 58/róg Al. Jana Pawła II - Liceum Ogólnokształcące im. Jacka Kuronia.

Na ścianie szkoły znajduje się tablica upamiętniająca IV Zgrupowanie Armii Krajowej „Gurt” walczące w Powstaniu Warszawskim na terenie Śródmieścia i Woli. W lewej górnej części tablicy pamiątkowej widnieje wizerunek warszawskiej Syrenki.

54) Al. Solidarności 90-Urząd Dzielnicy Wola. Na dziedzińcu wewnętrznym budynku znajduje się rzeźba warszawskiej Syrenki. Rzeźba jest przykładem kameralnego, urzędowego ujęcia syreniego motywu. Autorem rzeźby jest prof. Jerzy Chojnacki (1909–1988) był ceniony artystą, który w swojej twórczości wielokrotnie nawiązywał do symboliki warszawskiej i motywów narodowych.

55) Ul Grzybowska 58/70 -Browary Warszawskie. W 2021 r na terenie dawnego Browaru Haberbusch i Schiele powstał nowoczesny wielofunkcyjny kompleks „Browary Warszawskie”. Obiekt zrewitalizowano, łącząc budynki z nowoczesną architekturą. Na zabytkowej ścianie Warzelni, w którym obecnie mieści się Food Hall Browary umieszczono neonowy wizerunek różowej Syrenki- symbolu identyfikacji wizualnej Browarów Warszawskich.

PRAGA

56) Ul. Inżynierska 6 (Nowa Praga) - dawna Remiza Tramwajów znana, jako „Dom pod Syreną”. Nad wejściem do budynku znajduje się płaskorzeźba warszawskiej Syrenki ujęta parą girland. Powstała ona w latach 1921 - 1922. Autorem projektu budynku, w którego fasadę wkomponowano płaskorzeźbę był Juliusz Dzierżanowski.

57) Ul. Brzeska 7/2 (Stara Praga) - Studio Podcastowe „Syrena” (biuro nagrań). W drzwiach tego studia znajduje się mosiężna rączka w kształcie warszawskiej Syrenki. Wizerunek Syrenki pełni funkcję klamki do drzwi do lokalu.

58) Ul. Grochowska 274 (Grochów). Przed Urzędem Dzielnicy Praga Południe znajduje się rzeźba Syrenki z bukietem kwiatów autorstwa Jerzego Chojnackiego z 1973 r. Pierwotnie rzeźba ustawiona była przed nieistniejącym dziś kinem „Sawa” na Placu Przymierza na Saskiej Kępie. W obecnym miejscu figura Syrenki została ustawiona około 1990 r.

59) Ul. Ostrobramska 75 C – G City Promenada (Grochów). Od 2008 r. w Centrum Handlowym Promenada znajduje się rzeźba warszawskiej Syrenki autorstwa Adama Myjaka. Rzeźba stoi wewnątrz centrum handlowego w okolicach głównego pasażu.

60) Ul. Zwycięzców 7/9 /róg ul. Katowickiej (Saska Kępa) - XXXV Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Prusa. Na bocznej ścianie szkoły znajduje się Płaskorzeźba warszawskiej Syrenki wykonana w 1954 r. Płaskorzeźba eksponowana jest wysoko na obrzeżu ozdobnej ceglanej elewacji budynku od strony ulicy Katowickiej. Autorem rzeźby jest artysta plastyk Wojciech Czerwosz (1913-1986). Artysta zajmował się rzeźbą, medalierstwem, projektowaniem monet, grafiką i ceramiką.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

61) Ul. Obrońców 28/30 (Saska Kępa). Syrenka Pabla Picassa odtworzona na ścianie budynku przy ul. Obrońców 28/30, w którym artysta w 1948 r. był gościem warszawskich malarzy i rzeźbiarzy. Podczas pobytu w Warszawie artysta naszkicował podobiznę kolejnej Syrenki różniącej się w szczegółach od tej wolskiej (na Kole) i w znacznie mniejszym rozmiarze (21 cm x 29 cm). Szkic ten nie zachował się. W 2019 r. rysunek Picassa został odtworzony na Saskiej Kępie. Jest oryginalnej wielkości, jednak nie został namalowany węglem, lecz farbą akrylową. Na ścianie budynku wmurowana jest tablica upamiętniająca Pablo Picassa odsłonięta w 1989 r. przez króla Hiszpanii Juana Carlosa II.

62) Ul. Sprzeczna 4. W pobliżu stacji metra „Stadion Narodowy”. Na fasadzie budynku z 2017 r. (wykonanego z nowoczesnych, kolorowych prefabrykatów) znajduje się wytłoczona w betonie płaskorzeźba Syrenki. Relief przedstawia Syrenkę trzymającą w ręku ołówek zamiast tradycyjnego miecza. Wizerunek Syrenki zaprojektował Dawid Ryski.

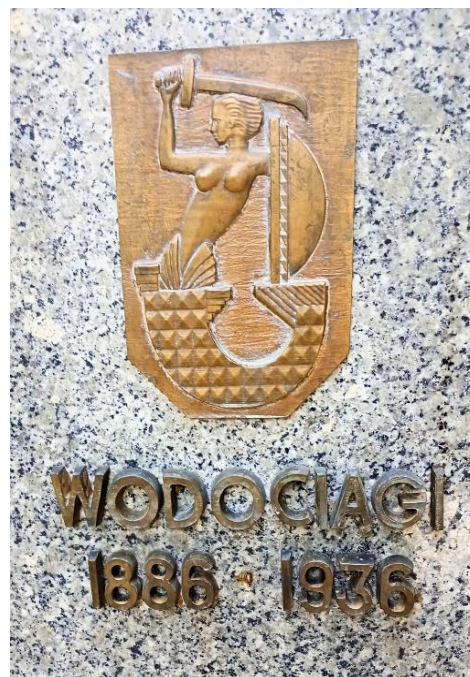
ŻOLIBORZ

63) Plac Wilsona / ul. Mickiewicza. Na budynku w pobliżu apteki obok wyjścia z metra znajduje się wykonana z piaskowca w 1969 r. tablica z wizerunkiem Syreny upamiętniająca 100 –lecie założenia w 1869 r. pierwszego sklepu W.S.S. na Żoliborzu.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

64) Park Żeromskiego się w okolicach placu zabaw znajduje się wodopój. Modernistyczna bryła z bloków szarego granitu, zaprojektowana przez Stanisława Bukowińskiego i ustawiona w 1936 roku z okazji 50-lecia istnienia Wodociągów Warszawskich (stąd daty 1886–1936). Powyżej dat umieszczono metalowy wizerunek Syreny warszawskiej (replika znanej płaskorzeźby warszawskiej Syrenki dzieła Jana Golińskiego). Wodopój zniszczony w czasie II wojny światowej w 2022 roku został zrekonstruowany w historycznej formie i ponownie podłączony do sieci wodociągowej.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

65) Osiedle Żoliborz Artystyczny. Usytuowane jest po obu stronach ul. Powązkowskiej, w granicach rejonu Sady Żoliborskie. Między blokami osiedla wkomponowano rzeźby inspirowane sztuką Edwarda Piwowarskiego. Wśród nich, w głębi ul. Kaliny Jędrusik znajduje się rzeźba autorstwa Czesława Kałużnego. Przedstawia ona artystkę-malarke, która zamiast miecza i tarczy dzierży malarski pędzel oraz paletę.

66) Syrenka z Rudawki. Jedna z mało znanych warszawskich Syrenek, znajdująca się na osiedlu Rudawka na warszawskim Żoliborzu. Obiekt ten wyróżnia się formą. Jest to neonowa płaskorzeźba wkomponowana w architekturę osiedla. Przedstawia nowoczesny, geometryczny wizerunek Syrenki. Znajduje się przy ul. Jasnodworskiej, na bocznej ścianie jednego z bloków, przy boisku szkolnym Liceum Ogólnokształcącego nr XXII im. Jose Martí (dawniej mieściło się tam Liceum im. Witkacego).

67) Stary Żoliborz. Zabytkowe latarnie typu „pastorał” to charakterystyczny element klimatu Starego Żoliborza. Oryginalne egzemplarze z 1934 r. można oglądać na ulicach: Józefa Sułkowskiego, Mikołaja Gomółki, Dziennikarskiej i Promyka. Wysoka wersja tych latarni otacza Plac Wilsona. Na pokrywach skrzynek bezpiecznikowych tych latarni, umieszczony jest herb Warszawy. Centralną część reliefu zajmuje tarcza z wizerunkiem Syreny, zwieńczona koroną basztową (muralis). Całość jest otoczona dekoracyjnym wieńcem laurowo-dębowym spiętym kokardą.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

BIELANY

68) Ul. Ceglowska 39. Bielańska syrenka. W ogródku Młodzieżowego Domu Kultury „Bielany” znajduje się cementowy odlew ustawiony na betonowym postumencie. Rzeźba przedstawia postać siedzącej dziewczyny. Rybie płetwy wyrastające z nóg dziewczyny wywołują skojarzenie ze słynną syrenką z Kopenhagi. Wiek posągu szacuje się na około 60–70 lat. Istnieje hipoteza, że autorką rzeźby była Barbara Zbrożyna (1923–1995), rzeźbiarka związana z Żoliborzem. Taką sugestię przekazała córka artystki. Bielańskiej syrenki nie odnotowuje jednak oficjalny katalog prac rzeźbiarki z w 2006 r

Fot. Włodzimierz Majdewicz

69) Ul. Jana Kasprowicza 132 Syrenka Warszawska - Logotyp Huta „Warszawa”. Metaloplastyka na terenie dawnej Huty Warszawa. Centralna postać z tarczą, stanowiąca herb stolicy oraz kluczowy element tożsamości zakładu. Koło zębate umieszczone w dolnej części, symbolizujące przemysł ciężki. Trzy kominy fabryczne nawiązują do charakterystycznej panoramy i hal produkcyjnych huty. Huta organizowała warsztaty artystyczne dla zawodowych plastyków, powstawały na nich dzieła z metalu. Prawdopodobnie z tego okresu pochodzi ten obiekt. Logotypy znajdują się w bramie wjazdowej budynków administracyjnych przy dzisiejszym zakładzie ArcelorMittal Warszawa.

Fot. Włodzimierz Majdewicz

70) Ul. Josepha Conrada 7. Kościół Matki Boskiej Wspomożycielki Wiernych. W Kapicy zwanej „Panteonem PTTK” znajduje się witraż przedstawiający odznakę Przewodników Warszawskich. Głównym motywem odznaki jest Syrena warszawska,

na kartuszu herbowym zwieńczonym koroną i napis „PRZEWODNIK MIEJSKI PTTK WARSZAWA”. Witraż ufundowało Warszawskie Koło Przewodników PTTK.

Fot. Włodzimierz Majdedwicz

71) Kościół Matki Boskiej Wspomożycielki Wiernych przy ul. Josepha Conrada. W tej samej świątyni w „Panteonie PTTK” umieszczony został witraż z sylwetką Syreny Warszawskiej, nałożoną na symboliczny kształt Polski. Kompozycja zamknięta jest w kręgu z napisem „PRZEWODNIK TERENOWY WARSZAWA”. Witraż ufundowali warszawscy przewodnicy terenowi.

Fot. Włodzimierz Majdedwicz

72) Ul. Żeromskiego33 Apteka Syrenka posiada interesujące oficjalne logo o walorach artystycznych. Jest stylizowana biała postać **Syreny warszawskiej** na zielonym krzyżu - międzynarodowym symbolu aptek i placówek ochrony zdrowia. Projekt zdobył wyróżnienia w prestiżowych konkursach branżowych za doskonałe i minimalistyczne połączenie motywu warszawskiego z tradycyjnym symbolem farmacji. Symbol ten należy do sieci aptek Syrenka i można go spotkać na 19 witrynach aptek w wielu dzielnicach Warszawy

Fot. Włodzimierz Majdewicz.

URSUS

73) Ul. Walerego Sławka 9. Warszawska Syrena na pomniku Szarych Szeregów.

Ursus jest dzielnicą Warszawy od 1977 r. Na placu przy Szkole Podstawowej nr 4. im. Władysława Broniewskiego, znajduje się pomnik odsłonięty 23 maja 1993 r. z okazji 60. rocznicy powstania Szarych Szeregów w Ursusie. Pomnik został odlany z żeliwa, według projektu Jana Graczyka. Rzeźba ma formę charakterystycznego słupa. Dominującym elementem kompozycji jest znacznych rozmiarów heraldyczna postać Syreny warszawskiej z mieczem i znakiem Polski Walczącej na tarczy.

WAWER

74) Ul. Żegańska 1a. Wawerskie Centrum Kultury. Wewnątrz budynku, za szklanym wejściem znajduje się Syrenka wykonana w 2023 r. Jest to nowoczesna, przestrzenna figura, wycięta z wysokogatunkowego drewna świerkowego. Autorem tej Syrenki jest wawerskie studio kreatywne „Lokalna Wzorcownia”. Syrenka reprezentowała dzielnicę Wawer w kolejnych paradach Syrenki. Na co dzień można ją fotografować i podziwiać tuż przed głównym wejściem do Wawerskiego Centrum Kultury.

Fot. Wawerskie Centrum Kultury

BEMOWO

75) Fort Bema. Na elewacji zabytkowego budynku administracji Fabryki Amunicji pod adresem ul. Waldorffa 34 zachowały się unikalne detale architektoniczne, w tym historyczne uchwyty na flagi oraz **płaskorzeźba Syrenki Warszawskiej** wkomponowana w dekorację elewacji. Płaskorzeźba Syrenki Warszawskiej – symbolizuje przynależność stołeczną i podkreśla prestiż państwowego przedsiębiorstwa zbrojeniowego w okresie międzywojennym. Budynek wzniesiony latach dwudziestych XX wieku, wraz z całym otoczeniem został oficjalnie wpisany do rejestru zabytków.

Elżbieta Gąsior

60 LAT KLUBU PTTK „VARSOVIA” im. Stefana Jaronia Kowalskiego

Fot. Włodzimierz Majdewicz

13 czerwca 2026 r., w sali multimedialnej Urzędu Gminy Michałowice, odbyły się uroczyste obchody 60-lecia najstarszego warszawskiego Klubu PTTK „Varsovia”.

W wydarzeniu uczestniczyli członkowie i sympatycy Klubu, przedstawiciele samorządu oraz zaprzyjaźnionych środowisk turystycznych (Oddział PTTK im. Wiktora Krawczyka z Warki – na czele z Prezes Zarządu, kol. Marzeną Jankowską oraz Mokotowski Klub Turystyczno-Krajoznawczy im. Krystyny Krahelskiej – na czele z Wiceprezesem Zarządu, kol. Józefem Gajewskim). Wszyscy uczestnicy przed wejściem na salę otrzymali okolicznościowy znaczek opatrzony napisami „60 lat Klubu PTTK Varsovia”, „Doświadczenie i Wytrwałość”, „Diamantowy Jubileusz” „13.06.2026”.

Zaproszonych gości przywitał Prezes Klubu PTTK „Varsovia”, kol. Daniel Wolborski. W imieniu Wójta Gminy Michałowice, Małgorzaty Pacheckiej, Przewodniczący Rady Gminy Michałowice, Jarosław Hirny-Budka, przekazał serdeczne podziękowania za pasję, społeczne zaangażowanie i wkład w rozwój lokalnej turystyki oraz rozpowszechnianie wiedzy o boju pod Pęcicami – bitwie Powstania Warszawskiego. Gminę Michałowice reprezentował również Roman Żuchowski, Główny Specjalista ds. Kultury oraz radny Paweł Rajski – sympatyk Klubu, który podczas wystąpienia podziękował za działalność Klubu dla lokalnej społeczności.

Kol. Arkadiusz Białas – Prezes Oddziału Stołecznego PTTK im. Aleksandra Janowskiego w Warszawie, wyraził uznanie za 60-letnią działalność i życzył dalszej pracy w krzewieniu turystyki. Kol. Wolborski odczytał zebrany list od Prezesa Zarządu Głównego PTTK, kol. Jerzego Kapłona, w którym wskazał on, że dorobek Klubu PTTK „Varsovia” stanowi cenny wkład w realizację misji PTTK – rozwijania turystyki, upowszechniania krajoznawstwa oraz kształtowania postaw obywatelskich i patriotycznych poprzez poznawanie Ojczyzny oraz życzył kolejnych lat owocnej działalności, niegasnącego entuzjazmu, satysfakcji z podejmowanych inicjatyw oraz powodzenia w realizacji ambitnych planów i zamierzeń.

Fot. Jakub Michna

Podczas uroczystości szczególne miejsce zajęły wspomnienia Prezesa Klubu „Varsovia” w latach 2002-2022, kol. Jerzego Pamrowa. Zostały przywołane postaci ważne dla Klubu, mianowicie pierwsza Prezes Barbara Prandecka oraz Krystyna Serwaczak, pomysłodawczyni Rajdu „Po kamienistej drodze” do Pęcic, która przez 32 lata była Prezesem „Varsovii”.

Głos zabrał również Członek Honorowy PTTK i Honorowy Członek Klubu „Varsovia”, a także społeczny projektant znaczków pęcickich – kol. Włodzimierz Majdewicz, który przypomniał początki działalności klubowej „Varsovii” z silną obecnością idei patriotycznych. Ponadto wspomniał o początkach krajoznawstwa na ziemiach polskich, z czym nieodzownie związana jest postać Aleksandra Janowskiego, także związanego z terenami dzisiejszej Gminy Michałowice (Pęcice, jako ulubione miejsce wypoczynku, Komorów, jako miejsce śmierci).

Kol. Jan Piwnik poinformował zebranych o formach działania Klubu w latach jego prezesury 2022-2026.

Fot. Maksymilian Warmuz

Jednym z najważniejszych punktów programu było wręczenie odznaczeń przyznanych przez Zarząd Główny PTTK osobom szczególnie zasłużonym dla działalności Klubu i rozwoju turystyki krajoznawczej. Otrzymali je: kol. Andrzej Mroziewicz – Brązowa Odznaka Honorowa PTTK, kol. Irena Cesarz – Srebrna Odznaka Honorowa PTTK, kol. Stanisław Piwnik – Srebrna Odznaka

Honorowa PTTK oraz kol. Daniel Wolborski – Złota Odznaka „Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży”.

Fot. Weronika Nowak, Maciej Pala

Fot. Paweł Jasiun

Fot. Paweł Jasiun

Ważnym elementem uroczystości było wręczenie przez obecnego Prezesa Klubu,

kol. Daniela Wolborskiego i Wiceprezesa, kol. Maksymiliana Warmuza medali pamiątkowych, na których awersie widnieje napis „60 lat Klubu Varsovia”, a na rewersie „60. Rajd Po kamienistej drodze”, osobom, które w ciągu sześciu dekad stały się współtwórcami bogatego dorobku klubowego.

Symbolika medalu pokazuje, jak szczególne miejsce w działalności Klubu zajmuje Rajd „Po kamienistej drodze” do Pęcic, organizowany od sześciu dekad dla upamiętnienia Powstańców Warszawskich poległych w boju pod Pęcicami 2 sierpnia 1944 r. Od wielu lat organizacja Rajdu odbywa się przy wsparciu i współpracy z Gminą Michałowice.

Medal wykonano według projektu Włodzimierza Majdewicza

Fot. Weronika Nowak, Maciej Pala

Fot. Jakub Michna

Fot. Weronika Nowak, Maciej Pala

Uczestnicy uroczystości otrzymali również specjalny, okolicznościowy numer Biuletynu „Biwak”, poświęcony historii oraz działalności Klubu PTTK „Varsovia”. Sekcja Młodzieżowa Klubu przedstawiła prezentację opatrzoną zdjęciami, pokazującą w sposób chronologiczny działania Klubu na przestrzeni 60 lat.

Fot. Weronika Nowak, Maciej Pala

Fot. Paweł Jasiun

Po części oficjalnej przyszedł czas na wspólny poczęstunek oraz wspomnienia i rozmowy. Zwieńczeniem obchodów był jubileuszowy tort z logo Klubu PTTK „Varsovia”, przy którym zgromadzeni odśpiewali „Sto lat”, składając Klubowi życzenia kolejnych lat aktywnej turystycznej działalności

